

LUẬN ĐIỂM TRONG BÀI VĂN NGHỊ LUẬN

KẾT QUẢ CẦN ĐẠT

- *Hiểu tính chất và yêu cầu của luận điểm trong bài văn nghị luận.*
- *Biết cách nêu luận điểm trên cơ sở tài liệu được cung cấp.*

Văn nghị luận là bài văn trình bày tư tưởng, quan điểm của người viết về một vấn đề. Luận điểm là tư tưởng, quan điểm của người viết đối với vấn đề nghị luận (luận đề) trong bài văn, được thể hiện dưới hình thức những câu văn có tính chất khẳng định hay phủ định. Ví dụ :

(1) Nhân dân ta có truyền thống yêu nước nồng nàn... Nhiệm vụ của chúng ta là phát huy truyền thống đó vào công cuộc xây dựng và bảo vệ đất nước.

(2) Mỗi thanh niên đều phải học tập, trau dồi kiến thức, có nghề nghiệp để mưu cầu hạnh phúc cho mình và góp phần cống hiến cho xã hội.

Đó là những luận điểm có giá trị định hướng, làm cơ sở cho một bài văn nghị luận.

Một bài văn nghị luận mà không có luận điểm thì như cái xác không hồn, vì người ta không rõ bài văn ấy viết ra nhằm mục đích gì, bày tỏ tư tưởng, quan điểm nào.

Tuy nhiên, có luận điểm chưa phải là đã có bài văn nghị luận hay. Điều đó còn phụ thuộc vào luận cứ, lập luận của bài văn, đồng thời có một điều không thể coi nhẹ là tính chất luận điểm. Luận điểm trong bài văn nghị luận phải *đúng đắn, sáng rõ, tập trung, mới mẻ, có tính định hướng*, đáp ứng đòi hỏi của thực tế thì mới có sức thuyết phục người đọc, người nghe. *Đúng đắn* nghĩa là luận điểm phải phù hợp với lẽ phải đã được thừa nhận. *Sáng rõ* là luận điểm được diễn đạt chuẩn xác, không mập mờ, mâu thuẫn. *Tập trung* là các luận điểm trong bài đều hướng vào làm rõ vấn đề (luận đề) của bài văn. *Mới mẻ* tức là luận điểm không lặp lại giản đơn những điều đã biết mà phải nêu ra ý mới chưa ai đề xuất. Luận điểm của bài nghị luận còn cần có *tính định hướng* nhằm giải đáp những vấn đề nhận thức và tư tưởng đặt ra trong thực tế đời sống. Hai ví dụ đã nêu trên là những luận điểm tiêu biểu : đọc lên người ta biết ngay tác giả muốn nói điều gì, đưa ra yêu cầu, chủ trương nào. Các luận điểm ấy vừa đúng đắn về mặt lí lẽ vừa có cơ sở thực tế. Luận điểm (1) hợp với đạo lí kế thừa và phát huy các truyền thống tốt đẹp của dân tộc, lại phù hợp với yêu cầu của cuộc kháng chiến lúc Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu ra luận điểm ấy. Luận điểm (2) hợp với quy luật phát triển của tuổi trẻ, đồng thời đáp ứng đòi hỏi của bản thân mỗi người trong xã hội hiện nay. Muốn có luận điểm mới phải có thông tin mới, cách nhìn, cách nói mới. Ví dụ, thông thường người ta chỉ nói "Học để biết", ngày nay người ta nói thêm "Học để sống, học để sáng tạo". Đó là cách đặt vấn đề mới. Hoặc trước đây thường nói "cần cù bù khả năng" nhưng bây giờ có người nhận thấy "cần cù không bù được khả năng", thế là có cách nhìn, cách nói mới. Đặt câu hỏi là biện pháp quan trọng để gọi ra luận điểm mới. Chẳng hạn, để tìm luận điểm cho vấn đề mục đích của việc học, ta có thể đặt câu hỏi : Học để làm gì ? Từ đó mà nêu được : Học để biết, học để sống, học để sáng tạo. Muốn phát triển các luận điểm này, người viết tiếp tục

đặt câu hỏi. Ví dụ : Học để sáng tạo thì phải học như thế nào ? Trả lời những câu hỏi như thế tức là tìm ra ý mới, luận điểm mới.

Nhiệm vụ của người viết bài văn nghị luận là phải nêu ra được luận điểm theo các yêu cầu trên. Muốn đáp ứng được các yêu cầu đó, người làm văn nghị luận phải luôn học tập, suy nghĩ liên hệ với đời sống thực tế và trau dồi kỹ năng xác lập luận điểm.

LUYỆN TẬP

1. Từ mấy câu thơ sau đây trong *Truyện Kiều*, hãy rút ra một luận điểm về vai trò của đồng tiền đối với cuộc sống con người trong xã hội phong kiến :

- a) *Trong tay đã sẵn đồng tiền,
Dầu lòng đổi trắng, thay đen khó gì.*
- b) *Định ngày nạp thái vu quy,
Tiền lưng đã có việc gì chẳng xong.*
- c) *Một ngày lạ thói sai nha,
Làm cho khốc hại chẳng qua vì tiền.*

2. Hãy nêu ra luận điểm bao quát được nội dung của hai câu tục ngữ có vẻ trái ngược nhau sau đây : "Không thấy đổ mày làm nên" và "Học thầy không tày học bạn".

3. Đọc các câu danh ngôn sau đây và nêu lên các luận điểm khác nhau nhưng hợp lí về việc đọc sách.

- a) "Đọc sách là cách học tốt nhất, theo dõi những tư tưởng vĩ đại của vĩ nhân là cách học thú vị nhất".

(A. Pu-skin)

- b) "Người nào chỉ đọc đôi chút cũng đã có trình độ cao hơn nhiều so với người không đọc gì cả".

(V. Bi-ê-lin-xki)

- c) "Đọc sách mà không suy nghĩ khác nào ăn mà không tiêu".

(E. Bur-ke)

d) "Độc cuốn sách hay cũng như được trò chuyện với người bạn thông minh".

(L. Tôn-xtôi)

e) "Không có quyển sách nào hay đối với người dốt, không có tác phẩm nào dở đối với người thông minh".

(Đ. Đê-đơ-rô)

g) "Nền văn hoá ở một nước cao hay thấp không phải chỉ ở các nhà văn mà chính là ở độc giả".

(Nhất Linh)

4. Đọc lại truyện ngụ ngôn Việt Nam *Thầy bói xem voi* và nêu ra một vài luận điểm của anh (chị) về cách làm việc, cách tiếp thu ý kiến của người khác.
5. Hoạ sĩ Trung Quốc nổi tiếng thời Đường là Diêm Lập Bản lần thứ nhất xem tranh Trương Tăng Do đời nhà Lương chê là không có gì. Lần thứ hai xem tranh họ Trương lại khen là tranh khá. Lần thứ ba xem kĩ thì khen là tranh có chỗ kì diệu. Anh (chị) hãy rút ra một vài luận điểm về cách xem tranh, cách thưởng thức nghệ thuật từ mẩu chuyện trên.